

ДОДАТОК А: АКЦИОНЕН ПЛАН ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ОПШТЕСТВЕНИ ВЛИЈАНИЈА

Бр.	Барање за изведба (БИ) на ЕБОР/ законско барање/најдобра практика	Еколошки/општествени мерки	Еколошки/општествени ризици/придобивки	Потреби од инвестиции/ресурси/ одговорност	Целен датум и / Фаза на проектот	Цел/критериуми за оценување за успешно спроведување
1.	ПЛАНИРАЊЕ НА ПРОЕКТОТ И ФАЗА НА НАБАВКИ (некои мерки ќе продолжат и во Фазата на изградба)					
1.1	БИ 1: Оценување и управување со животната средина и општествените влијанија	Регистар на обврски: Подготовка на Регистар на обврски со цел документирање на сите мерки за ублажување поврзани со проектирањето, изградбата и работењето наведени во документацијата на Оцената на влијанието врз животната средина (EIA), Нетехничкото резиме (NTS), Рамката за експроприација на земјиштето и преселување/Рамката за обезбедување на егзистенција на населението (LARF/LRF), Планот за управување со биодиверзитетот (BMP) и Планот за вклучување на заинтересираните страни (SEP) и идентификување на начинот на кој ќе се спроведуваат обврските и чија е одговорноста (на пр. Јавно претпријатие за државни патишта, изведувач, трети страни). Овој Регистар треба да се води во текот на целата оперативна фаза.	Сите еколошки и социјални прашања и влијанија се соодветно адресирани.	Одговорност: Јавно претпријатие за државни патишта/Консултант Ресурси: Интерни	Пред комплетирањето на Основниот проект	Регистарот на обврски е достапен. Известување во Годишниот извештај за животна средина и општествени аспекти (AESR) за ЕБОР
1.2	БИ 1: Оценување и управување со животната средина и општествените влијанија	Проверка на проектот: Да се потврди дека во Основниот проект се имплементирани мерките за ублажување коишто се поврзани со проектот и коишто се препорачани во Студијата за оцена на влијанието врз животната средина (EIA) и во Нетехничкото резиме (NTS) (на пр. одводна каналска мрежа за површински води, мерки за спречување на ерозија на испушните точки, маслофакачи на испушните цевки, програма за засадување со цел обезбедување на стабилност на падините, премини за животните), премини во случај на затворање на делници.	Сите еколошки и општествени прашања и влијанија се соодветно адресирани во проектот, онаму каде што тоа е можно.	Одговорност: Јавно претпријатие за државни патишта/Консултант Ресурси: Интерни	Пред комплетирањето на Основниот проект	Листа за проверка на прашањата поврзани со проектот од Регистарот на обврски Известување во Годишниот извештај за животна средина и општествени аспекти (AESR) за ЕБОР
1.3	БИ 1: Оценување и управување со животната средина	Систем за управување со животната средина и општествените аспекти: Воспоставување и имплементирање на Систем за	Сите еколошки и општествени прашања и влијанија се соодветно	Одговорност: Јавното претпријатие за државни патишта да врши надзор. Некои	Планот за мониторинг и управување со	Документирање на Плановите за управување

Бр.	Барање за изведба (БИ) на ЕБОР/ законско барање/најдобра практика	Еколошки/општествени мерки	Еколошки/општествени ризици/придобивки	Потреби од инвестиции/ресурси/ одговорност	Целен датум и / Фаза на проектот	Цел/критериуми за оценување за успешно спроведување
	и општествените влијанија	<p>управување со животната средина и општествените аспекти за изградбата на патот во согласност со добрите меѓународни практики коишто треба да вклучуваат (но да не се ограничени на):</p> <p>План за мониторинг и управување со животната средина и општествените аспекти во фазата на изградба (CESMP) (кој треба да вклучува мерки за ублажување на конкретни прашања кои вклучуваат: минимизирање на нарушувањето на заштитените подрачја, флората и фауната, прашина/бучавата, подземните и површинските води, односите со заедницата, пристапот, ограничувањата, тампон зоните, забранетите зони, сезонските ограничувања за работа во одредени области, и сл.). Планот треба да вклучува конкретни одговорности;</p> <p>Треба да се развијат други планови коишто се наведени во документацијата за Оцената на влијанието врз животната средина (EIA) и да се вметнат во претходно наведениот План за мониторинг и управување со животната средина и општествените аспекти во фазата на изградба (CESMP) како што е соодветно, вклучувајќи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • План за управување со прашина; • План за управување со сообраќајот во фазата на изградба; • План за контрола на бучава (кој ќе ги утврдува безбедните граници на изложеност (времетраење и интензитет) за работниците во однос на бучавата, во согласност со националните барања или барањата на ЕУ); • План за управување со биодиверзитетот (BMP) (види подолу); • План за управување со компензација на биодиверзитет (BOMP) (доколку се смета за неопходно како резултат на Оценката на критични живеалишта, види подолу); • План за контрола на ерозија; 	адресирани.	<p>планови да бидат подготвени од други страни (на пр. изведувач, екологисти, итн.)</p> <p>Ресурси: Јавното претпријатие за државни патишта - интерно, може да биде потребно Изведувачот да додели ресурси според барањата за животна средина, здравје, безбедност и социјални аспекти (EHSS)</p>	животната средина и социјалните аспекти во фазата на изградба (CESMP) да се развие од страна на Изведувачот пред изградбата и да се имплементира во текот на Фазата на изградба (пред почетокот на изградбата Планот мора да биде одобрен од страна на надзорниот инженер и од Јавното претпријатие за државни патишта).	Обезбедување на ажурирани информации за имплементацијата во Годишниот извештај за животна средина и општествени аспекти (AESR) до ЕБОР

Бр.	Барање за изведба (БИ) на ЕБОР/ законско барање/најдобра практика	Еколошки/општествени мерки	Еколошки/општествени ризици/придобивки	Потреби од инвестиции/ресурси/ одговорност	Целен датум и / Фаза на проектот	Цел/критериуми за оценување за успешно спроведување
		<ul style="list-style-type: none"> План за реагирање во случај на излевања; План за премини на река; План за управување со отпадот; План за заштита на културни споменици; План во случај на потенцијални откритија (види подолу); План за здравје и безбедност (види подолу); План за подготвеност и реагирање во итни ситуации (види подолу); План за управување со работната сила; 				
1.4	БИ 1: Оценување и управување со животната средина и општествените влијанија	<p>Планови за мониторинг:</p> <p>Во рамките на Системот за управување со животната средина и општествените аспекти (ESMS) на проектот да се развијат мерки за мониторинг на еколошките и општествените аспекти. Плановите треба да вклучуваат конкретни одговорности.</p> <p>Клучните прашања на кои треба да се врши мониторинг во текот на изградбата вклучуваат: емисии во воздухот, нивоа на бучава при изградбата, користење на земјиште од страна на изведувачот, влијанија врз земјиштето и ограничувања на пристапот на земјоделските работници, чистење на живеалиштата, влијанија врз биодиверзитетот и заштитените подрачја, квалитет на водата. Јавното претпријатие за државни патишта ќе ги внесе овие барања во тендерската документација со цел Изведувачот да ги имплементира.</p> <p>Системот за управување со животната средина и општествените аспекти (ESMS) треба да вклучува јавно објавување на резиме на клучните резултати од мониторингот. Плановите за мониторинг мораат да содржат опис на параметрите за мониторинг на односите со заедницата, особено во однос на управувањето со прашањата коишто ќе бидат покренати од страна на локалната заедница.</p>	На сите еколошки и општествени влијанија се врши соодветен мониторинг.	<p>Одговорност: Јавното претпријатие за државни патишта да врши надзор и да обезбеди спроведување</p> <p>Изведувачот е одговорен за организирањето на мониторингот на фазата на изградба. За некои активности можат да се склучат договори со трети страни (на пр. консултанти за мониторинг, еколози, итн.)</p> <p>Ресурси: Согласно понудата на Изведувачот во Предмер пресметката (BoQ)</p>	<p>Изведувачот треба да ги подготви Плановите за мониторинг на фазата на изградба пред почетокот на изградбата.</p> <p>Основните податоци за мониторинг (на пр. воздух, бучава, вода, итн.) да бидат достапни пред изградбата.</p> <p>Планот за мониторинг мора да биде одобрен од страна на Надзорниот инженер и од</p>	<p>Има документирани планови и за мониторинг и истите се ажурирани</p> <p>Обезбедување на ажурирани информации за имплементацијата во Годишниот извештај за животна средина и општествени аспекти (AESR) за ЕБОР</p>

Бр.	Барање за изведба (БИ) на ЕБОР/ законско барање/најдобра практика	Еколошки/општествени мерки	Еколошки/општествени ризици/придобивки	Потреби од инвестиции/ресурси/ одговорност	Целен датум и / Фаза на проектот	Цел/критериуми за оценување за успешно спроведување
		Јавното претпријатие за државни патишта да осигури дека Плановите за мониторинг се спроведуваат и дека одговорноста за секоја област на мониторингот е јасна, земајќи ја предвид веројатноста Изведувачот да има клучна улога во спроведувањето на мониторингот.			Јавното претпријатие за државни патишта	
1.5	БИ 1: Оценување и управување со животната средина и општествените влијанија	Управување и мониторинг на работата на Изведувачот Јавното претпријатие за државни патишта да воспостави интерни механизми за мониторинг и ревизија на работењето на изведувачот во однос на животната средина и општествените аспекти	Усогласеност на мониторингот со Еколошкиот и општествениот акционен план (ESAP) и Плановите за управување со цел да се минимизира ризикот и да се максимизираат придобивките	Одговорност: Јавно претпријатие за државни патишта Ресурси: Доделени интерни ресурси на Јавното претпријатие за државни патишта	Механизмите да бидат воспоставени пред почетокот на изградбата.	Воспоставен е Интерен механизам за мониторинг. Извештај во Годишниот извештај за животна средина и социјални аспекти (AESR) за ЕБОР
1.6	БИ 1: Оценување и управување со животната средина и општествените влијанија	Добивање и усогласеност со дозволи и одобренија Добивање, усогласеност и одржување на валидноста на сите потребни еколошки, социјални и здравствени и безбедносни дозволи/одобренија за работите, вклучувајќи ги и сите градежни дозволи. Вклучување на одобренија за каменоломи, позајмишта на земја, локации за одлагање на вушик ископан материјал и за одлагање на цврст отпад. Вклучување на сите потребни лиценци и одобренија за работи во рамките на Дреновската Клисура, вклучувајќи, но не ограничувајќи се на оние што се бараат според член 77 од Законот за заштита на природата (Бр. 67/04, 14/06 и 84/07).	Усогласеност со националните барања и барањата на ЕБОР	Одговорност: Јавно претпријатие за државни патишта и Изведувач. Јавното претпријатие за државни патишта да обезбеди дека Изведувачот ќе се стекне со сите одобренија поврзани со изградбата. Ресурси: Доделени интерни ресурси на Јавното претпријатие за државни патишта и ресурси на Изведувачот	Според барањата, добивање и усогласеност пред изградбата и во текот на изградбата	Дозволи и одобренија од надлежните органи Регистар на обврски Извештај во Годишниот извештај за животна средина и општествени аспекти (AESR) за ЕБОР
1.7	БИ2: Работници и услови за работа	Здравје и безбедност при работа: Изведувачот да воспостави План за здравје и безбедност при работа во рамките на системот за управување со здравје и безбедност при работа во согласност со OHSAS 18001 и Општите насоки за	Подобрено работење од аспект на здравјето и безбедноста и безбедната работна средина за работниците	Одговорност: Изведувач Ресурси: Назначен менаџер за животна средина, здравје,	Имплементирано во текот на Фазата на изградба; Планот мора да	Архивиран План за здравје и безбедност Безбедносни статистики и

Бр.	Барање за изведба (БИ) на ЕБОР/ законско барање/најдобра практика	Еколошки/општествени мерки	Еколошки/општествени ризици/придобивки	Потреби од инвестиции/ресурси/ одговорност	Целен датум и / Фаза на проектот	Цел/критериуми за оценување за успешно спроведување
		<p>екологија, здравје и безбедност на Меѓународната финансиска корпорација (2007). Договорните услови треба да обезбедат дека и од сите подизведувачи ќе се бара да го следат Планот за здравје и безбедност и системот за управување со здравје и безбедност при работа. Особен фокус треба да се стави на следното:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Работа на височини и спречување на падови; • Движењето на постројките/возилата и општите аранжмани за управување со сообраќајот; • Нарушување на теренот и поддршка при спречувањето на непланирано движење и свлекување на земјиштето; • Контролите треба да идентификуваат и спречат контакт со надземните електрични кабли и помошна инфраструктура; и • Системот што се користи за одобрување, евидентирање и мониторинг на соодветноста на мобилните постројки и возила на патот/локацијата. 	(со договор на неодредено и со договор на определено време/ изведувач и подизведувач).	безбедност и социјални аспекти (EHSS)	биде одобрен пред почетокот на изградбата.	податоци Обезбедување на ажурирани информации за имплементацијата во Годишниот извештај за животна средина и општествени аспекти (AESR) за ЕБОР.
1.8	БИ2: Работници и услови за работа	<p>Набавка: Начинот на склучување на договори и тендерската документација за изградбата на патот да ги исполнуваат барањата на политиките за набавки на ЕБОР (т.е. тендерската документација базирана на договорите треба да ги вклучува одредбите на БИ2).</p>	Усогласеност со барањата на ЕБОР во однос на стандардите и условите за работната сила	<p>Одговорност: Јавно претпријатие за државни патишта</p> <p>Ресурси: Интерни ресурси за набавки на Јавното претпријатие за државни патишта</p>	Пред-изградба	<p>Воспоставен тендер/договори во согласност со БИ2</p> <p>Обезбедување на ажурирани информации за имплементацијата во Годишниот извештај за животна средина и социјални аспекти (AESR) за ЕБОР</p>
1.9	БИ4: Здравје, безбедност и сигурност на заедницата	<p>Ревизија на безбедноста на патиштата: Проектот ќе биде предмет на Ревизија на безбедноста на патиштата во согласност со одредбите од Директивата на ЕУ 2008/96/ЕК, со задолжително вклучување на економски изводлив и подобрувања на</p>	Намалување на ризикот од сообраќајни незгоди	Одговорност: Јавно претпријатие за државни патишта/Консултант	Фаза на проектирање	<p>Архивирана Ревизија на безбедноста на патиштата</p> <p>Известување во</p>

Бр.	Барање за изведба (БИ) на ЕБОР/ законско барање/најдобра практика	Еколошки/општествени мерки	Еколошки/општествени ризици/придобивки	Потреби од инвестиции/ресурси/ одговорност	Целен датум и / Фаза на проектот	Цел/критериуми за оценување за успешно спроведување
		<p>безбедноста во фазата на проектирање. Ревизијата на безбедноста на патиштата ќе ја спроведе овластен ревизор. Кога препораките од ревизорите за безбедност на патиштата нема да бидат имплементирани, на Банката треба да и се образложи причината за одбивање на секоја од препораките.</p> <p>На терен ќе се спроведе инспекција за безбедност на патиштата откако истите ќе бидат пуштени во употреба и доколку се подготвени соодветни акциони планови за мерки за подобрување на безбедноста на патиштата со ниски трошоци.</p> <p>Да се вклучи компилација од статистички податоци за сообраќајни незгоди за постоечкиот пат во претходните 5-10 години за да се овозможи да се извршат споредби во иднина.</p>		Ресурси: Ресурсите за техничка соработка треба да ги обезбеди ЕБОР.		Годишниот извештај за животна средина и општествени аспекти (AESR) за ЕБОР
1.10	БИ4: Здравје, безбедност и сигурност на заедницата	<p>План за подготвеност и реагирање во итни ситуации (EPRP)</p> <p>Да се подготви План за подготвеност и реагирање во итни ситуации (EPRP)</p>	Да се обезбеди адекватен одговор при итни ситуации	<p>Одговорност: Изведувачот да го подготви, Јавното претпријатие за државни патишта да го ревидира дали е соодветен</p> <p>Ресурси: Ресурси на изведувачот</p>	Пред изградбата	<p>Архивиран План за подготвеност и реагирање во итни ситуации (EPRP)</p> <p>Известување во Годишниот извештај за животна средина и општествени аспекти (AESR) за ЕБОР</p>
1.11 (НР)	БИ5: Експропријација на земјиште, присилно преселување и економско преселување	<p>Рамка за обезбедување на егзистенција на населението:</p> <p>Подготовка на Рамка за обезбедување на егзистенција на населението (LRF) за да се исполнат барањата од БИ5, со користење на Рамката за откуп на земјиштето и преселување (LARP) како основа, и користење на информации од социо-економското истражување за користење на земјиштето од страна на локалната заедница и можни влијанија врз егзистенцијата на населението, откако ќе се одржат консултации со локалните сопственици и корисници на земјиште.</p> <p>Користење на резултатите од социо-економското истражување за да се потврди дали треба да се</p>	<p>Усогласеност со барањата на ЕБОР/националните барања</p> <p>Компензација за економска преселба и влијанија на егзистенцијата на населението од откупот на земјиште и ограничувањето на</p>	<p>Одговорност: Јавно претпријатие за државни патишта</p> <p>Ресурси: Доделени интерни ресурси или консултанти</p>	Пред фазата на изградба	<p>Документирана и имплементирана Рамка за обезбедување на егзистенција на населението (LRF).</p> <p>Да се поднесе до ЕБОР за ревизија откако ќе биде подготвена.</p> <p>Известување во Годишниот извештај за животна средина и</p>

Бр.	Барање за изведба (БИ) на ЕБОР/ законско барање/најдобра практика	Еколошки/општествени мерки	Еколошки/општествени ризици/придобивки	Потреби од инвестиции/ресурси/ одговорност	Целен датум и / Фаза на проектот	Цел/критериуми за оценување за успешно спроведување
		<p>обезбедат документи или консултации за откуп на земјиште и обезбедување на егзистенција на населението на други јазици.</p> <p>Да се вклучат сите обврски како што е утврдено во БИ5 и Рамката за откуп на земјиштето и преселување (LARF), вклучувајќи но не ограничувајќи се на следниве обврски:</p> <ul style="list-style-type: none"> • При проценката на вредноста на средствата нема да се земе предвид амортизација на средствата; • При компензацијата за експропријација на земјиштето ќе се земе предвид прекилот на економските дејности, како и загубата на средства, загубата на приход или загубата на егзистенција кои резултираат од откупот на земјиштето; • Ќе се изврши компензација во готовина за средствата на земјиштето (на пр: земјоделски објекти, основни средства и опрема како што се системите за наводнување) и истата ќе биде барем еднаква на трошоците за замена, без амортизација; • Вредноста на компензацијата за средствата и објектите ќе биде пресметана според вкупните трошоци за замена, односно пазарната вредност на средствата плус трансакциските трошоци. При примената на овој метод на проценка на вредноста, нема да се земе предвид амортизацијата на објектите и средствата; • Кога се врши компензација на корисници на државно земјиште, за вложувања во земјиштето, оваа компензација ќе се заснова на вкупните трошоци за замена на овие вложувања. Амортизацијата на објектите и средствата нема да се земе предвид; • Компензацијата ќе се обезбеди пред 	пристапот			општествени аспекти (AESR) за ЕБОР

Бр.	Барање за изведба (БИ) на ЕБОР/ законско барање/најдобра практика	Еколошки/општествени мерки	Еколошки/општествени ризици/придобивки	Потреби од инвестиции/ресурси/ одговорност	Целен датум и / Фаза на проектот	Цел/критериуми за оценување за успешно спроведување
		земјиштето или средствата да бидат одземени/односно стекнати во владеење.				
1.12 (ВП)	БИ5: Експропријација на земјиште, присилно преселување и економско преселување	Консултации за експропријација на земјиште Да се одржат консултации со засегнатите страни во врска со компензацијата за експропријација на земјиште, загуба на средства и обезбедување на егзистенција на населението во согласност со Планот за вклучување на заинтересираните страни (SEP) и Рамка за обезбедување на егзистенција на населението (LRF).	Управување со ризици и влијанија врз засегнатите заедници	Одговорност: Јавно претпријатие за државни патиишта, Ресурси: Доделени интерни ресурси или консултанти	Пред фазата на изградба	Информациите се објавени и документирани во ажурираниот План за вклучување на заинтересираните страни (SEP). Известување во Годишниот извештај за живот на средина и социјални аспекти (AESR) за ЕБОР
1.13 (НР)	БИ6: Зачувување на биодиверзитетот и одржливото управување со живите природни ресурси ЕУ Директива за живеалишта	Оценка на критичните живеалишта <i>Забелешка: Оваа активност е од критично значење и треба да се заврши што е можно поскоро и јавно да се објави.</i> Спроведување на Оценка на критичните живеалишта на областите во Дреновската клисура кои се засегнати од Проектот, со фокус на: <ul style="list-style-type: none">Прилог I Приоритетни живеалишта: суви тревести псевдо-стеги;Можни живеалишта на ендемски полжав (<i>Carinigera drenovoensis</i>);Вегетација на Chasmophyte со фокус на заедниците на реликтен папрат (<i>Adiantum capillus-veneris</i>, <i>Molinia caerulea</i>, <i>Stachys Iva</i> и др.)Области на гнездење и хранење на египетскиот мршојадец;Прилог I Приоритетни живеалишта на север од клучката Дреново, кои ќе бидат засегнати од трасата која ќе биде приклучена на делот	Да се обезбеди дека нема да има загуба на природни живеалишта и соодветна заштита на критичните живеалишта. Да се прикаже недостатокот од технички и економски извондлив и алтернативи.	Одговорност: Јавно претпријатие за државни патиишта Ресурси: Да се идентификуваат и алоцираат соодветните ресурси од страна на Јавното претпријатие за државни патиишта.	Да се почне што е можно поскоро (особено со цел да се овозможи да се идентификуваат областите на гнездење и хранење на египетскиот мршојадец). Да се заврши пред изградбата за навремено да се овозможи поставување на услови (вклучувајќи и распоредување и зони на ограничување) во фазата на изградба.	Документираната Оценка на критичните живеалишта која ги исполнува условите од БИ6 е јавно објавена. Резултатите да се внесат во проектот за Планот за управување со биодиверзитет и каде што е применливо, во Планот за компензација на биодиверзитетот. Доставена до ЕБОР за преглед и одобрување пред нејзиното објавување.

Бр.	Барање за изведба (БИ) на ЕБОР/ законско барање/најдобра практика	Еколошки/општествени мерки	Еколошки/општествени ризици/придобивки	Потреби од инвестиции/ресурси/ одговорност	Целен датум и / Фаза на проектот	Цел/критериуми за оценување за успешно спроведување
		<p>кој го разгледува ЕБОР.</p> <p>Проценката треба да се изврши според проектната задача договорена со ЕБОР и истата треба да вклучува:</p> <ul style="list-style-type: none"> • мапирање на локацијата на живеалиштата и распространетост на видовите; • информации за ендемизам и поширока распространетост во Македонија; • оценка на влијанијата на Проектот поврзани со изградбата и функционирањето; • разгледување на екосистемски услуги и традиционално управување со живеалишта; и • препораки за избегнување, ублажување и компензирање; • понатамошно документирање на оценката на алтернативите од перспектива на биодиверзитетот (видете 1.14 подолу). <p>Оценката треба да вклучува признати експерти за живеалишта и видови изложени на ризик и треба јавно да се објави кога ќе биде завршена.</p> <p>Како дел од Оценката на критичните живеалишта, да се подготви ажурирана дискусија за оценката на алтернативите од перспектива на биодиверзитетот. Со тоа ќе се испита зошто не можеле да се избегнат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Заштитеното подрачје на Дреновската клисура (вклучувајќи ги живеалиштата на ендемскиот полжав <i>Carinigera drenovoensis</i>); и вегетацијата Chasmophyte со фокус на заедниците на реликтен папрат (<i>Adiantum capillus-veneris</i>, <i>Molinia caerulea</i>, <i>Stachys Iva u др.</i>); и областите на гнездење и хранење на египетскиот мршојадец; • Прилог I Приоритетни живеалишта: суви 				

Бр.	Барање за изведба (БИ) на ЕБОР/ законско барање/најдобра практика	Еколошки/општествени мерки	Еколошки/општествени ризици/придобивки	Потреби од инвестиции/ресурси/ одговорност	Целен датум и / Фаза на проектот	Цел/критериуми за оценување за успешно спроведување
		тревести псевдо-стеги; Ќе вклучува преглед на избраната алтернатива од перспектива на биодиверзитетот и ќе се презентираат повеќе информации како поддршка на изборот.				
1.14	БИ6: Зачувување на биодиверзитетот и одржливо управување со живите природни ресурси Директива на ЕУ за живеалишта	План за управување со биодиверзитет Подготовка на План за управување со биодиверзитет (ВМР) врз основа на резултатите од Оцената на влијанието врз животната средина (ЕА) и Оценката на критичните живеалишта. Планот треба да вклучува мерки за заштита на специфични ранливи или чувствителни живеалишта или видови и одржување на екосистемските услуги (каде што е релевантно). Каде што е соодветно, мерките треба да вклучуваат избегнување (забранетите подрачја за изведувачот), сезонска работа (на пр: да се избегне гнездењето на ранливи видови на птици), преселба на вегетација или фауна пред изградбата, рехабилитација на оштетените живеалишта и компензација. Планот треба да вклучува надзор и мониторинг од страна на соодветни и признати еколошки експерти. Планот треба да биде подготвен со значителни независни експертски технички податоци од екологист и кои се запознаени со живеалиштата и видовите што се изложени на ризик, и каде што е соодветно, со помош од локалните заедници во однос на традиционалното управување со живеалиштата. Планот треба да вклучува преселба/повторно засадување (или распространување кај локалното население) на вегетацијата која е отстранета, тоа би можело да му биде понудено на локалното население. Планот треба да вклучува процедури за безбедно отстранување и спречување на ширење на штетни и инвазивни растенија и да се спречи пуштање или внесување на туѓи (не-автохтони) видови во текот на изградбата. Изведувачот да обезбеди ресурси за обука на кадарот во врска со барањата и одредбите од План за	Да се обезбеди дека нема да има загуба на природни живеалишта како и соодветна заштита на критичните живеалишта	Одговорност: Јавното претпријатие за државни патиишта да врши надзор. Активностите ќе бидат делегирани на Изведувачот (или на подизведувачите) како што е дефинирано во тендерската документација, но ќе треба да се назначат независни специјалисти за биодиверзитет за да го подготват Планот Ресурси: Да се идентификуваат и алоцираат соодветни ресурси од страна на Јавното претпријатие за државни патиишта/Изведувачот.	Што е можно поскоро. Пред да започне изградбата, навреме за да се овозможи вклучување на условите во барањата од договорот за изградба.	Одобрување од ЕБОР на предложените независни специјалисти за биодиверзитет. Планот да биде завршен и јавно објавен. Поднесен до ЕБОР за преглед и одобрување пред почетокот на изградбата. Известување во Годишниот извештај за животна средина и социјални аспекти (AESR) за ЕБОР.

Бр.	Барање за изведба (БИ) на ЕБОР/ законско барање/најдобра практика	Еколошки/општествени мерки	Еколошки/општествени ризици/придобивки	Потреби од инвестиции/ресурси/ одговорност	Целен датум и / Фаза на проектот	Цел/критериуми за оценување за успешно спроведување
		управување со биодиверзитет (BMP) за следење на усогласеноста при имплементацијата на планот.				
1.15	БИ6: Зачувување на биодиверзитетот и одржливо управување со живите природни ресурси	<p>План за управување со компензација на бидиверзитет</p> <p>Доколку со спроведувањето на <i>Оценката на критични живеалишта се утврди дека се потребни мерки за компензација</i>, да се подготви План за управување со компензација на бидиверзитет (BOMP) со детални информации во однос на начините за компензација на подрачјата со природни и критични живеалишта. Планот треба да вклучува детали за локациите за компензација, како и други мерки за управување, заштита или подигнување на свеста. Планот треба да вклучува распоред и трошоци за имплементација, како и распределба на одговорности. Планот за управување со компензација на бидиверзитет (BOMP) треба да биде подготвен од страна на независни експерти во корелација со соодветните заинтересирани страни, вклучувајќи експерти за екологија, надлежни органи, локални заедници итн.</p> <p>Тој треба да содржи и мониторинг и известување.</p>	Усогласеност со БИ6 и Директивата на ЕУ за живеалишта	<p>Одговорност: Јавното претпријатие за државни патишта да врши надзор. Активностите може да се делегираат на други (на пр. изведувач, подизведувачи, и сл.)</p> <p>Ресурси: Јавното претпријатие за државни патишта/Изведувачот да ги идентификуваат и алоцираат соодветните ресурси.</p>	<p>Планот треба да се развие во најкус можен рок.</p> <p>Треба да се заврши пред да започне изградбата за да се овозможи преземање мерки пред изградбата.</p>	<p>Одобрување од ЕБОР на предложените независни специјалисти за биодиверзитет.</p> <p>Планот да биде завршен и јавно објавен.</p> <p>Поднесен до ЕБОР за преглед и одобрување пред почетокот на изградбата.</p> <p>Известување во Годишниот извештај за животна средина и социјални аспекти (AESR) за ЕБОР.</p>
1.16	БИ8: Културно наследство	<p>Консултација и мерки за заштита на културното наследство:</p> <p>Консултации со Министерството за култура во врска со соодветните мерки што треба да се преземат во фазата на изградба за да се спречи оштетување на културно историскиот споменик од Првата светска војна и неговата околина, и за да се врши соодветен мониторинг на изведувачот и на споменикот во текот на изградбата.</p>	Минимизирање на ризиците во однос на споменикот од Првата светска војна	<p>Одговорност: Јавно претпријатие за државни патишта, Изведувачот</p> <p>Ресурси: Интерни ресурси за животна средина, здравје, безбедност и социјални аспекти (EHSS), или на Изведувачот</p>	Консултација пред почеток на изградбата; мерките што се утврдени во текот на консултациите треба да се имплементираат во текот на фазата на изградба	<p>Одобрување на мерките за заштита од страна на Министерството за култура</p> <p>Известување во Годишниот извештај за животна средина и социјални аспекти (AESR) за ЕБОР.</p>
1.17	БИ8: Културно наследство	<p>Заштита на пејсажните вредности на Дреновската клисура</p> <p>Во документите на договорот да се вметне забрана за</p>	Минимизирање на ризиците за топографските и	Одговорност: Јавно претпријатие за државни патишта за ангажирањето и	Фаза на подготовка на тендер/фаза на	Вметната клаузула и мапи со ограничувања во тендерската

Бр.	Барање за изведба (БИ) на ЕБОР/ законско барање/најдобра практика	Еколошки/општествени мерки	Еколошки/општествени ризици/придобивки	Потреби од инвестиции/ресурси/ одговорност	Целен датум и / Фаза на проектот	Цел/критериуми за оценување за успешно спроведување
		ископување, вадење камен или одлагање на отпаден материјал или шут во заштитеното подрачје на Дреновската клисура, освен во одобриениот патен коридор и поврзаните засеци и насипи, со цел колку што е можно повеќе да се зачува крајоликот, и да се спречи непотребно негативно влијание на пејсажот.	пејсажните ресурси во Дреновската клисура	надзорот, а Изведувачот за спроведувањето Ресурси: Изведувачот	изградба	документација
1.18	БИ10: Објавување на информации и вклучување на заинтересирани страни	Вклучување на заинтересирани страни и објавување на информации за проектот: Спроведување на Планот за вклучување на заинтересираните страни (SEP), и ажурирање како што е потребно. Јавното претпријатие за државни патишта да осигури дека Изведувачот е вклучен во вклучувањето со заинтересираните страни и ги спроведува соодветните делови од Планот за вклучување на заинтересираните страни (SEP). Кога ќе бидат достапни, да се објават проектни информации за патот, вклучувајќи и информации за пристапните патишта коишто ќе бидат отстранети или блокирани, било во текот на изградбата или трајно на крстосниците. Да вклучува информации за распоредот за изградба. Информациите треба да се објават во селата во проектната област.	Управување со ризици и влијанија в рз засегнатите заедници.	Одговорност: Јавно претпријатие за државни патишта, Изведувач Ресурси: Интерни ресурси	Пред фазата на изградба – да продолжи во текот на изградбата и работењето	Информациите се дисеминирани и документирани во ажурираниот План за вклучување на заинтересираните страни (SEP). Поплаки Известување во Годишниот извештај за животна средина и социјални аспекти (AESR) за ЕБОР
1.19	БИ10: Објавување на информации и вклучување на заинтересирани страни	Свесност за безбедноста на патиштата во заедницата Подготовка и спроведување на програма за подигање на свеста и едуцирање за безбедноста на патиштата што ќе се користи во локалните заедници. Програмата треба да ги опфаќа фазите на изградба и оперативната фаза.	Минимизирање на несреќите во патниот сообраќај	Одговорност: Јавно претпријатие за државни патишта и Изведувач Ресурси: Обезбедени интерни ресурси или изведувачи;	Пред почетокот на фазата на изградба и во текот на изградбата	Подготвени материјали за подигање на свеста Подготвен план за спроведување.
2	ФАЗА НА ИЗГРАДБА НА ПРОЕКТОТ (некои мерки ќе продолжат во Оперативната фаза)					
2.1	БИ2: Работници и услови за работа	Политики за човечки ресурси: Изведувачот треба да подготви и да спроведе Политики за човечки ресурси. Тие ќе вклучуваат одредби за забрана на користење на детски труд и принудна работа, како и одредби за правата на привремените работници (во согласност со конвенциите на Меѓународната организација на трудот	Ефективно управување со човечки ресурси и работна сила. Подобрено управување	Одговорност: Изведувачот Ресурси: Човечки ресурси	До почетокот на изградбата	Документирани и спроведени политики за човечки ресурси и механизам за оплаки.

Бр.	Барање за изведба (БИ) на ЕБОР/ законско барање/најдобра практика	Еколошки/општествени мерки	Еколошки/општествени ризици/придобивки	Потреби од инвестиции/ресурси/ одговорност	Целен датум и / Фаза на проектот	Цел/критериуми за оценување за успешно спроведување
		и барањата на ЕБОР). Политиките ќе вклучуваат механизам за поплаки за работниците (и нивните организации, доколку е применливо, на пр. подизведувачи) во согласност со БИ2, став 18) со цел да им овозможи на поединци/групи да покренат разумни поплаки во врска со работното место. Политиките ќе вклучуваат План за регрутирање и управување со локална работна сила што ќе вклучува: i) огласување на сите работни места на локално ниво, ii) поттикнување и привлекување на локална работна сила да се пријави за работа, и iii) давање приоритет на вработувањето на локална работна сила онаму каде што е разумно и практично.	со човечки ресурси и работна сила. Подобар однос работодавач-работник Локални економски придобивки			Извештај за усогласеност/ревизија Известување во Годишниот извештај за животна средина и социјални аспекти (AESR) за ЕБОР
2.2	БИ2: Работници и услови за работа Процеси и стандарди за сместување на работници Насоки од МФК и ЕБОР: Август 2009 година	Сместување на работници: Обезбеденото сместување за работниците треба да е во согласност со насоките: Процеси и стандарди за сместување на работници; Насоки од МФК и ЕБОР: Август 2009 година	Добри социјални услови за работниците и добар однос работодавач-работник	Одговорност: Изведувачот Ресурси: Ресурси за животна средина, здравје, безбедност и социјални аспекти (EHSS): Трошокот за сместување е вклучен во вредноста на договорот.	Фаза на изградба	Сместување на работниците според стандардите на ЕБОР Извештај за ревизија Известување во Годишниот извештај за животна средина и социјални аспекти (AESR) за ЕБОР
2.3	БИ2: Работници и услови за работа	Однесување на работниците/Општо управување: Изведувачот ќе имплементира мерки за управување со потенцијалните влијанија од напливот на работници во локалното подрачје, вклучувајќи општи мерки, здравствен надзор, кодекс на однесување за работници, и сл., а сето тоа ќе биде пропорционално на бројот на работниците што се потребни за Проектот.	Добри односи со локалната заедница и намалување на ризик од тензии во заедницата. Управување со ризикот на репутација.	Одговорност: Изведувачот Ресурси: Човечки ресурси и ресурси за животна средина, здравје, безбедност и социјални аспекти (EHSS)	Фаза на изградба	Документиран и спроведен Кодекс на однесување Во Годишниот извештај за животна средина и социјални аспекти (AESR) за ЕБОР треба да се вклучат ажурирани информации за приговорите од заедницата во однос на

Бр.	Барање за изведба (БИ) на ЕБОР/ законско барање/најдобра практика	Еколошки/општествени мерки	Еколошки/општествени ризици/придобивки	Потреби од инвестиции/ресурси/ одговорност	Целен датум и / Фаза на проектот	Цел/критериуми за оценување за успешно спроведување
						кодексот на однесување на работниците.
2.4	БИ8: Културно наследство	(Ресурси за археолошко и културно наследство) План во случај на потенцијални откритија: Воспоставување на План во случај на потенцијални откритија за периодот на изградба (без оглед колку се смета дека е мал ризикот од пронајдоци долж рутата).	Зачувување и минимизирање на ризиците по археолошките остатоци.	Одговорност: Изведувачот Ресурси: Ресурси за животна средина, здравје, безбедност и социјални аспекти (EHSS):	Фаза на изградба	Документирана процедура Известување за напредокот во Годишниот извештај за животна средина и социјални аспекти (AESR) за ЕБОР.
3.	ОПЕРАТИВНА ФАЗА НА ПРОЕКТОТ (некои од мерките наведени погоре ќе продолжат и во оваа фаза - на пр. Оперативен план за управување со животна средина и социјални аспекти (OESMP))					
3.1	БИ 1: Оценување и управување со животната средина и општествените влијанија	Добивање и усогласеност со дозволи и одобренија Добивање, усогласеност и одржување на валидноста на сите потребни еколошки, социјални и здравствени и безбедносни дозволи/одобренија за користење на проектниот пат.	Усогласеност со законските и барањата на ЕБОР.	Одговорност: Јавно претпријатие за државни патишта Ресурси: Доделени ресурси за животна средина, здравје, безбедност и социјални аспекти (EHSS) од Јавното претпријатие за државни патишта	Оперативна фаза	Одобрување на Дозволи од надлежното министерство/орган.
3.2	БИ 1: Оценување и управување со животната средина и општествените влијанија	Систем за управување со животната средина и социјалните аспекти: Воспоставување и имплементирање на Систем за управување со животната средина и општествените аспекти за работење на патот што треба да вклучува (но да не се ограничи на): Оперативен план за управување животна средина и социјални аспекти (OESMP) (што треба да опфаќа прашања како што се контрола на загадување и отпадни води, мониторинг на бучава и квалитет на воздух, безбедност на сообраќај,	Сите прашања поврзани со животната средина и општествените аспекти се соодветно адресирани.	Одговорност: Јавно претпријатие за државни патишта. Ресурси: Во рамките на Јавното претпријатие за државни патишта	Да се подготви OESMP пред отворањето на патот и да се спроведе во текот на работењето, а спроведувањето ќе продолжи во текот на оперативната	Документиран План за управување Обезбедување на ажурирани информации за спроведувањето во Годишниот извештај за животна средина и социјални аспекти (AESR) за ЕБОР

Бр.	Барање за изведба (БИ) на ЕБОР/ законско барање/најдобра практика	Еколошки/општествени мерки	Еколошки/општествени ризици/придобивки	Потреби од инвестиции/ресурси/ одговорност	Целен датум и / Фаза на проектот	Цел/критериуми за оценување за успешно спроведување
		реакција во итни случаи);			фаза	
3.3	БИ 1: Оценување и управување со животната средина и општествените влијанија	<p>Планови за мониторинг:</p> <p>Во рамките на Системот за управување со животната средина и социјалните аспекти (ESMS) на проектот да се развијат мерки за мониторинг на еколошките и општествените аспекти. Плановите треба да вклучуваат конкретни одговорности.</p> <p>Клучните работи кои треба да се мониторираат во текот на работењето вклучуваат: бучава во чувствителните живеалишта, квалитет на воздух по должината на патниот коридор, влијание врз заштитените подрачја, квалитет на потоците.</p> <p>Системот за управување со животната средина и социјалните аспекти (ESMS) треба да вклучува јавно обелоденување на резиме на клучните резултати од мониторингот. Плановите за мониторинг мораат да содржат опис на параметрите за мониторинг на односите со заедницата, особено во однос на управувањето со прашањата коишто ќе бидат покренати од страна на локалната заедница.</p>	На сите еколошки и општествени влијанија се врши соодветен мониторинг.	<p>Одговорност: Јавното претпријатие за државни патишта да врши надзор. Некои активности може да се делегираат на трети страни (на пр. консултанти за мониторинг, екологисти, и сл.)</p> <p>Ресурси: Јавното претпријатие за државни патишта да подготви буџет за мониторинг.</p>	Планот треба да биде подготвен пред почетокот на работењето, а ќе продолжи во оперативната фаза	<p>Има документирани планови за мониторинг и истите се ажурирани</p> <p>Обезбедување на ажурирани информации за имплементацијата во Годишниот извештај за животна средина и социјални аспекти (AESR) за ЕБОР</p>

ВП = Активности со висок приоритет